

Vistabella, sinó encara en un altre lloc: en el terme de Pego. Ara bé aquí es tracta d'un «Poet de Boïr», anotat *boïr* xxxiii, 106.13. Carmel Giner (tan ben informat i diligent erudit local) m'ho confirmà també com a paratge vell i de renom, centrat al volt d'aquell poet. Doncs sembla que això ens dona la clau de l'etimologia de tot aquest complex de NLL: àr. *bu'air*, el diminutiu de l'àr. *bi'r* que és el nom del 'pou' en l'àrab d'Espanya i de tots llocs i temps (V. l'article *ALBIR*, supra).

Partint de *bu'air*, tornat *bu'èir*, sense dificultat s'expliquen fonèticament totes les formes trobades. En el nexa final *-ir*, darrere diftong, solia emmudir-se la *-r*: els tres *Llombai* de *Lombair* LUMB-ARIUM, *Rafal-Pai* mall. (-ARIU, al costat d'*Alpare*, *Alpera*, vol. I, 38-39), *Patrai(r)s* > *Patraix*, *Barrai(r)s*, *Beniarrupaix*, *Carraix* (Coves de Vinromà) etc. D'aquí, doncs, *Buey* evolucionat en part com (*Buoir*, *Boi*, *Bui*. En *Boïr*, catalanitzat segons la norma fonètica de HÈRI > *èir* > *ahir*; FERIA > *fira*).

És clar que darrere la inicial *bu-* doblement labial i velar, és natural que la *é* de l'àrab vulgar tingués un timbre tirant a *æ* (d'on *Boy*, *Buoir*); i notem també la vacil·lació entre *ó/ò* que hem registrat en el nom del Maestrat. En aquest, la variant *Bòiro* (si no és comparable a *moile/moillo*) pot resultar de la pugna que hi hauria entre l'arabització total i les romanalles de llenguatge mossàrab, que hagueren de persistir en aquelles remotes muntanyes més que enlloc, com una ultra-reacció mossàrab dels muntanyencs que no acabaven d'arabitzar-se. *Bòiro* hi ha quedat com a nom del mas, conegut només localment, mentre que en el nom de la serra, visible des de lluny per tots costats, es generalitzà una forma menys dialectal.

És clar que en aquelles terres tan seques un pou era de gran importància; i també són en partides ben seques el de Pardines, el del Genovés i el de Pego. D'aquí el nom de tots. No fem massa cas de la forma diminutiva del nom: els moriscos valencians ja tindrien la tendència a abusar del diminutiu, amb valor més intensiu i emfàtic que no pas disminuïdor, valor que ha restat típic dels valencians en la nostra llengua.

Res no s'havia escrit encara sobre l'etimologia d'aquests NLL. Descarto ara les altres etimologies que això m'havia dut a rumiar.³ Observem que sense l'indici del nom recollit a Pego, que ens donà llum sobre el valor antic i etimològic d'aquest complex de topònims, nom inèdit i trobat gràcies a la meua peregrinació de tants anys pel País Val., mai se'ns hauria acudit la solució.

¹ Ben possible que *Pardines* fos nom portat pels catalans, per al mateix lloc que els moros en deien *al-Buey* (o *el-Buey*). Car *Pardine(s)* és NL i apella-hiu local molt estès en els Pirineus (cat., arag., gc.) per 'paratge amb ruïnes o vells edificis' PARIETINAS; portat només a dos o tres llocs valencians i mallorquins. — ² Deu ser això últim, però això de «Bona» és lectura incerta. Més aviat *Borró*, que consta allí junt amb noms de l'Horta de Gandia. Deu estar mal llegit: car veig que és un passatge en lletra molt bor-

rosa, de lectura difícil que fa que també sigui insegura la de l'altre nom (potser *Albuayr*?). — ³ Difícilment concebible seria anomenar 'bou' un mas o una serra, i pitjor un castell, que és el que foren tots tres des d'antic. Més raonable em semblà suposar una variant mossàrab del català *bover* ('pastor de bous', potser àdhuc pasturatge de vacances?), però la terminació *-ir* de tantes formes ja ho entebancava, i el poet de Boïr m'obrí els ulls. Per la banda de l'àrab vaig arribar a pensar si podia venir de (*al*-*arba'in* 'els quaranta', arbitrari pel sentit i amb evolució forçada, rebuscadíssima).

ALBONS

Poble prop de la costa S. del golf de Roses.

PRON. POP. *albóns* L'Armentera, Torroella de Montgrí 1920; Viladamat, Belcaire, 1964, xxii, 118.

DOC. ANT.: «In com. Impuritano, in parrochia St. Cucuphati de *Alburzs*» 1066 (sens dubte err. per *Alburns*), Cart. de St. Cugat II, 314; *Alburns* 1194 (*Anal. S. Tarrac.* IV, 386); *Alburnis* --- *Albornis* doc. de Girona, 1255 (Villanueva, *Vi. Lit.* XIII, 322); *Albornis* 1316 Alsius, 9, i veg. encara Monsalv. XVII, 327.

ETIM. Del ll. ALBURNOS, pl. d'*alburnus*, que no sols s'usà com en clàssic com a nom d'home i nom d'un peix, i subst. *alburnum* 'albeca' sinó vulgarment com a adj. de color blanquinós: «*alburnum*: albicantem; *alburnus* λευκόχρους (de vestibus)» CGL VI, 48. El mot pot al·ludir àmpliament al color verd esblanqueït d'aquell paisatge no llunyà del baix Ter i de la platja, amb molts bassals i aiguamoll;¹ o bé partir d'un nom de planta.

En tot cas la forma moderna resulta de l'antiga *Alborns* dels documents, amb la simplificació fonètica *-rns* > *-ns*, deguda al grup complex, fenomen que constatem també en altres mots catalans, particularment el nàutic *embons* < *emborns*, *embornals* que ha quedat ben explicat en el *DECat* II, 91, i *EntreDL* III, 188-190. O bé seria un nom de planta d'aquest color. És el que donaria el NL col·lectiu *Albornar* que trobo molt repetit en docs. del S. XII del Baix Penedès (amb variant *Abonar* en algun), i que sembla haver donat —o haver-s'hi confós— el nom del poble de (*La*) *Gornal* agregat a Castellet (*Albornar* en el cens de 1359), qüestió que exposarem millor en aqueix article.

D'un derivat mossàrab en *-air* (-ARIUM) sembla venir el nom del Pla de *Bornai*, te. Ibi (xxxv, 171.13), que és també cogn., allí prop (Benidorm 1921, BDLC XII, 325). No és clar com s'hi podria relligar un *Bornatx*, pda. de Llombai (xxxv, 161.5): potser evolució mossàrab de -ACEU (LOCUS ALBURN-ACEUS?). Més arriscat, si bé no inconcebible, que surtin d'una alteració d'**Alborna* l'antic eiv. *Morna*, del qual sembla derivat un *Borneta* o *Morneta* mall. de Binissalem (vol. I, 212-213), car el sufix *-ETA* és col·le. de noms de planta.

Però hi podríem assenyalar un altre NL llunyà amb transformació semblant, *La Burna* nom d'una Coma o